A°. 1843. N°. 111.

ARNHEMSCHE COURANT

(De prijs dezer Courant, die geregeld *vijfmaal* 's weeks wordt uitgegeven, en wel op *Zondag*, *Dingsdag*, *Woensdag*, *Donderdag* en *Zaturdag*, is ƒ 5 in de drie maanden.)

DONDERDAG 8 JUNI.

(De prijs der Advertentiën is, van [illegible] regels ƒ 1.00, en voor elken regel daarboven [illegible] centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.)

De roomsch-katholijke leden der Kamer bij de stemming over het ontwerp van wet op de conversie.

»De Staten-Generaal," zegt de grondwet, »vertegenwoordigen het geheele Nederlandsche volk." Geen bijzonder, geen provinciaal belang mag bij hen zwaarder wegen dan het algemeen. Bij hunnen eed zweren zij het algemeen belang met al hun vermogen te zullen bevorderen zonder zich daarvan door eenige provinciale of *andere bijzondere* belangen te laten afrekken. Alle invloed van deze of gene partij, van de eene of andere godsdienstige gezindheid, behoort geweerd te worden. Laat men zich daardoor leiden, — men schendt zijnen pligt, men overtreedt zijnen eed.

Deze stelling is zoo onwedersprekelijk waar, [illegible] dachten, dat iemand het wagen zoude er de toepassing van te weigeren. Toen wij dus bij de laatste beraadslagingen over de conversie-wet al de katholijke leden der Kamer, behalve de heer MICHIELS VAN VERDUYNEN, vóór het ontwerp van wet op de conversie zagen stemmen, schreven wij dit aan dezelfde zwakheid van karakter, aan dezelfde veranderlijkheid van beginsels toe, van welke de heeren VAN NES en VAN DAM VAN ISSELT [illegible] voorbeelden gaven. Even weinig als deze inzagen, in welk eenen zonderlingen strijd zij, door het eischen van een blind vertrouwen, met hunne vroegere woorden en hun vorig gedrag kwamen, even weinig gevoelden dit, dachten wij, de heeren LUYBEN, SASSE VAN YSSELT, enz.

Doch uit den *Noord-Brabander* van zaturdag zagen wij hoezeer wij ons vergisten; hoe het niet enkel zwakheid, hoe het niet enkel veranderlijkheid was, welke die heeren hunne stem aan den minister deed geven, — maar hoe dit aan de minst geoorloofde van alle redenen moet toegeschreven worden. [illegible] het algemeen belang meende te [illegible] ten einde de gunst van het bestuur voor [illegible] voor eene godsdienstige gezindheid te winnen. Mogt dit [illegible] wezen, dan schande over hen, die zoo durven handelen, aldus den spot met hunnen eed drijven; nog grooter schande over hen, welke zonder blozen die redenen openlijk durven bloot leggen.

De *Noordbrabander* maakte de volgende aanmerking: »Men is niet gewoon de eervolle namen »van LUYBEN, van SASSE VAN YSSELT, van ROMME, »van GOUVERNEUR, van MUTSAERS aan de zijde der »regering te ontmoeten. Nu stonden zij er eensgezind met de heeren INGENHOUSZ en TUYL VAN [illegible] eensgezindheid van *alle* leden van »Noord-Brabant, en de ernst, waarmede zij hunne »stem uitbragten, en de waarde, welke zij aan »hunne uitgebragte stem hechtten, zijn ongetwijfeld het gevolg van zeer gewigtige staatkundige »redenen."

»Toen wij onlangs over het budget spraken, »hebben wij in n°. 58 gezegd, dat het misschien »niet ver af zoude kunnen zijn, dat de katholijke »leden der Kamer zouden geroepen worden om »de strekking van fanatismus te bestrijden, welke »onder de regering van WILLEM I zulke lage en »vooral verderfelijke rol gespeeld heeft." »»Mogt »»zich,"" zoo schreven wij, »»dergelijke strekking »»in den boezem der Kamer veropenbaren, dan »»twijfelen wij er geenszins aan, of de katholijke »»leden derzelve zullen op hunnen post zijn. Dan »»zou de gelegenheid geboren worden, dat zij de »»begrooting, die zij afkeuren, omdat deze af»»keuring verdient, zouden moeten toestemmen, »»om niet de vijanden van vrijheid en gelijkheid, »»de voorstanders van onverdraagzaamheid, de »»standaardvoerders van willekeur en overheer»»sching in de hand te werken."" »Hetgeen wij »toen vreesden schijnt zich te bewaarheden. Moet »het althans niet als een hoogstens verwondering »wekkend verschijnsel worden aangemerkt, dat men »een' RAPPARD en een' GEVERS naast de zijde van »een' LUZAC en VAN RECHTEREN heeft zien strijden? »Dat is werkelijk een phenomène, dat tot de »gewigtigste bedenkingen aanleiding geven moet. »Ons is het voldoende, om de eenparige stemming »der Noord-Brabandsche leden volkomen goed te »keuren."

Eene nieuwe constitutionele leer is het, *zijne toestemming aan ontwerpen te geven, welke men afkeurt*, en dat, dewijl men vreest, dat andere personen, eene andere godsdienstige gezindheid daaruit voordeelen zullen trekken, voordeelen, welke, zelfs na de aanmerking van den *Noord-Brabander*, nog volkomen raadselachtig blijven. Niet de voortreffelijkheid of de slechtheid van het aangeboden wets-ontwerp zullen tot de aanneming of verwerping leiden, maar daaraan geheel vreemde redenen. Staatkunde, belang des lands zullen in de Kamer geen gezag meer oefenen, maar godsdienstige partijschap zal de stemming moeten besturen.

Het fijnste oog zal nimmer tusschen de conversie-wet en katholicismus of protestantismus eenigen band ontdekken. Door de aanneming van dat ontwerp wilden de katholijke leden, heet het, het fanatismus bestrijden. Doch wat heeft dat fanatismus met de conversie of met de begrooting gemeen?

Door aldus te spreken erkent men, niet het belang des lands te willen, maar alleen dat eener godsdienstige partij; erkent men, niet volgens eed en pligt als vertegenwoordiger des geheelen Nederlandschen volks te handelen, maar als die eener clique, eener godsdienstige secte.

De *Arnhemsche Courant* mag te vrijer hier spreken als zij meermalen tegen de onverdraagzaamheid en het stelsel van uitsluiting, door vele protestanten voorgestaan, is opgekomen. Zij heeft dit zelfs met zoo veel ijver gedaan, dat het bestuur, ten einde ons in de oogen van die protestanten te benadeelen, in het vorig jaar herhaald deed verspreiden, dat wij een katholijk orgaan waren. In onze beschouwing der staatszaken kennen wij geen onderscheid van katholijken en protestanten, kennen wij alleen burgers van den staat. Daarom zullen wij waarschuwen tegen elke poging, van welke zijde ook aangewend, om burgerpligt te doen verzaken, om secte-geest of partijzucht in de plaats van het algemeen belang te dringen.

De Noord-Brabandsche leden waren jaren lang de verdedigers van liberale, constitutionele beginsels, waren jaren lang de bestrijders van hetgeen daarmede streed. Hun volgend gedrag zal moeten bewijzen of dit uit overtuiging, uit besef van pligt, uit liefde tot het vaderland ontsproot, dan of zij daarbij bestuurd werden door bij-oogmerken, door beginsels, welke met hunne roeping als volksvertegenwoordiger in geen verband stonden: of zij ook toen het *bijzonder belang boven het algemeene stelden*.

Buitenlandsche berigten.

TURKIJE.

Van de Turksche grenzen, 19 mei. Vorst *Georgewitsch* heeft het voorstel der Porte, om vrijwillig van zijne waardigheid afstand te doen, verworpen; maar is niettemin geenszins voornemens, om tegen het genomene besluit zijner afzetting met de daad tegenstand te bieden. Hij zoude slechts ongezind wezen, om van zijn kant aan dat besluit eenen schijn van goedkeuring te geven door eenen voorgewenden vrijwilligen afstand van zijne waardigheid.

Naar men verzekert is den 26sten mei te Weenen met een koerier uit Semlin de tijding aangebragt, dat vorst *Georgewitsch* eindelijk uit het binnenland van Servië te Belgrado is teruggekomen.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 2 juni. De president der Bonds-vergadering is gisteren avond uit Weenen hier aangekomen. Men verwacht, dat de vergadering nu over verscheidene belangrijke aangelegenheden, waaronder in de eerste en voornaamste plaats de zaak der drukpers gebragt mag worden, zal beraadslagen.

De militaire bonds-commissie houdt zich tegenwoordig bezig met de zaak der nieuwe bonds-vestingen, waaraan nu sedert eenige weken inderdaad, hoewel dan ook niet met kracht, gewerkt wordt. De Pruissische overste *von Radowitz* bevindt zich hier, ter zake van deze beraadslagingen.

Het beslechten van het sedert lang hangende geschil tusschen de Hannoversche regering en het bestuur der hoofdstad wordt hier als eene gebeurtenis van zeer groot belang voor Hannover beschouwd. Sommigen meenen zelfs, dat door het opruimen van dit geschil nu het geheele vraagstuk omtrent de opheffing der vorige constitutie en de wettigheid van de bestaande staatsregeling als afgedaan kan beschouwd worden. Wat hiervan ook zij, dit is zeker, dat het bedoelde geschil tusschen het hoog bestuur en de stedelijke regering der residentie meer dan eenige andere aangelegenheid de constitutionele kwestie onophoudelijk levendig hield, en eene spanning veroorzaakte, die zich niet alleen in de hoofdstad, maar in het geheele koningrijk deed gevoelen.

PRUISSEN.

Dusseldorp, 3 juni. In het aan den koning gerigte verzoek onzer standen-vergadering, om voortaan zelve, zonder tusschenkomst eener drievoudige censuur, voor den druk bestemde berigten van hare beraadslagingen te mogen opmaken, heeft Z. M. grootendeels bewilligd. Z. M. heeft, namelijk, veroorloofd, dat voortaan snelschrijvers in de vergadering der standen toegelaten zullen worden, die het verhandelde zoo volledig mogelijk in geschrift zullen brengen, maar dat de aldus opgemaakte verslagen, alvorens door de dagbladen of op andere wijze openbaar gemaakt te worden, zullen moeten worden onderworpen aan de goedkeuring van den koninklijken landdags-commis-

saris. Het toezigt van dezen beambte is noodig geoordeeld, eensdeels uithoofde van het bestaande voorschrift van het Duitsch Verbond, hetwelk bepaalt, dat alle geschriften van minder dan 20 vellen druks aan de voorafgaande goedkeuring der overheid onderworpen moeten worden; anderdeels, ten einde aan den landdags-commissaris de gelegenheid te geven, om misstellingen, die in de verslagen ingeslopen mogten zijn, ten aanzien van de maatregelen der regering, te verbeteren, alvorens zij door den druk verspreid worden, alsmede om aan de stenden-vergadering zelve daaromtrent ophelderingen te geven, en dezelve alzoo in staat te stellen, om hare mededeelingen derwijze in te rigten, dat ze geene openlijke wederlegging of teregtwijzing behoeven. Voor het overige heeft Z. M., bij het vaststellen van dit een en ander, aan den eenen kant de verwachting te kennen gegeven, dat de standen uit eigene beweging niet zullen laten drukken hetgeen voor openbare bekendmaking niet geschikt is, en aan den anderen kant zijne begeerte, dat de landdags-commissaris, bij het door hem uit te oefenen toezigt, in het oog zal houden, dat er een wezenlijk onderscheid bestaat tusschen de gewone voor de drukpers bestemde geschriften, en hetgeen in de stendenvergadering door de wettige vertegenwoordigers der provinciën verhandeld wordt.

ENGELAND.

Londen, 3 junij. De verdaagde beraadslaging over de tweede lezing der zoogenaamde Iersche wapen-bill, welke den 30sten mei ll. hervat was, is gisteren geëindigd met eene stemmings-verdeeling, bij welke de tweede lezing met 209 tegen 109 stemmen is doorgegaan en de ministers dus eene meerderheid van 100 stemmen behouden hebben. Geen twijfel is er dus, of de maatregel zal aangenomen worden, en dan zal men moeten zien, welke uitwerking hij hebben zal. Intusschen wendt de regering alle zorg aan, om de militaire magt in Ierland te versterken; troepen, die, ten gevolge der gewone afwisselingen, het eiland moesten verlaten, hebben tegenbevel ontvangen, en nog gedurig gaan nieuwe korpsen derwaarts af. Nog den 30sten mei is een detachement kanonniers met geschut van Portsmouth naar Dublin vertrokken, en zou gevolgd worden door een aantal mariniers. Ook berigtte men uit die zeeplaats, dat de schout-bij-nacht Bowles met den 74tiger *Malabar* aan de Iersche kust zou post vatten.

— Een scheepsbord waarop » Steamer-schip *President*", is, volgens brief van Philadelphia, van den 15den mei, op het eiland Teatcher, aan strand gespoeld. Dit doet het vermoeden bevestigen, dat gemeld stoomschip eenige dagen na deszelfs vertrek van New-York moet verongelukt zijn.

FRANKRIJK.

Parijs, 4 junij. Naar het zeggen van den *Sémaphore de Marseille* blijft mad. *Laffarge* protesteren tegen het vonnis, dat haar heeft getroffen en poogt zij in de oefening der godsdienst de kracht te vinden ter ondersch raging van haar leven.

„Uit hoofde van het afnemen harer gezondheid is zij niet gedwongen geworden het kostuum der gevangenis aan te trekken, noch deel te nemen aan den arbeid, die hare strafgenooten is opgelegd; zij bewoont eene cel in den oostelijken toren. Gedurende de eerste dagen van haar verblijf in het huis van arrest ging zij des avonds op het plat des gebouws de frissche lucht inademen; doch naardien haar verschijnen vele nieuwsgierigen, inzonderheid studenten, derwaarts lokte, die haar al dien tijd met hunne verrekijkers stonden te begluren, heeft men mad. *Laffarge* dit verschijnen in de open lucht moeten verbieden. Een jong en godvruchtig meisje, mlle. *Collard*, eene nicht, heeft vergunning verkregen om haar te mogen oppassen en in hare cel te slapen; zij brengt een groot gedeelte van den dag bij haar door.

„*Maria Laffarge* had verlangd uit eenige door haar genoemde priesters eenen geestelijken verzorger te mogen kiezen: degeen, die deze uitnoodiging heeft aanvaard, heeft zulks eeniglijk gedaan, omdat hij, strijdig met twee zijner ambtsbroeders, uit de lange debatten der zaak niet de overtuiging van de schuld der boetvaardige heeft getrokken. Zij is steeds in het zwart gekleed en slijt haren tijd met lezen, schrijven en bidden. Elken zondag ten vier ure des ochtends hoort zij in de kapel der gevangenis eene mis, welke een priester uit de stad voor haar komt lezen."

Parijs, 5 junij. Uit Spanje wordt het volgende geschreven:

Naar het schijnt zou de opstand te Malaga, die thans gedempt is, ware dezelve geslaagd, terstond eenen zekeren weerklank hebben gevonden te Sevilla, Grenada, Jaen en het overige Andalusie. Ten einde zulk eene beweging te verhoeden heeft het Madridsche gouvernement bevel gegeven om 8000 man in de omstreken van Malaga te doen concentreren. Intusschen vreest men ernstige ondernemingen te Reus, Tarragona en andere deelen van Katalonië. Indien Saragossa zich niet rustig hield, alsdan zegt men dat Gallicië weldra deszelfs voorbeeld zoude volgen. Alles zal afhangen van de trouw der soldaten. Te Madrid marcheren vele troepen door; volgens geruchten worden negen bataljons en een gedeelte van de bezetting dier hoofdstad naar Saragossa gezonden.

Binnenlandsche berigten.

's Gravenhage, 5 junij. Heden ontving men alhier de treurige tijding, dat de 2de luitenant *O. J. A. Howen*, die, op reis naar Leeuwarden tot het afhalen van miliciens, ten huize van deszelfs vader, den heer luitenant-generaal *Howen*, te Nijmegen, ziek was achter gebleven, aldaar op woensdag jl. is overleden. Begaafd met veelzijdige kennis, die hij door aanhoudende studiën dagelijks vermeerderde; geëerd en onderscheiden in de eerste kringen der burgerlijke zamenleving, en bijzonder door zijne bevelhebbers; geacht en bemind door zijne kameraden, verliest de waardige generaal *Howen* in hem eenen veelbelovenden zoon, het leger eenen verdienstelijken officier, die voorzeker eenmaal tot sieraad van hetzelve had verstrekt; en zijne kameraden eenen vriend, wiens nagedachtenis bij hen in eere zal worden gehouden.

Rotterdam, 3 junij. Sedert een geruimen tijd worden binnen deze stad diefstallen gepleegd van eenen verontrustenden aard. De daders namelijk schijnen zich te bepalen tot onbewoonde panden, waarin kantoren geplaatst zijn, en welke niet dan van de buitenzijde kunnen gesloten worden, om door middel van valsche sleutels daar binnen te dringen, waarna zij van hetzelfde middel gebruik maken om lessenaars, kasten, geldkisten als anderzins te openen, en na dezelven van de voorhanden specie te hebben beroofd, wederom behoorlijk sluiten; vermoedelijk geschiedt dit om den schijn van zich af te weren en de presumtie op eigen bedienden te doen vallen.

Raadzaam komt het ons derhalve voor, dat eigenaars van dergelijke kantoren niets van eenige waarde op dezelven achterlaten, vermits de ondervinding heeft geleerd, dat geene sloten, hoe kunstig ook bewerkt, tegen deze handelingen bestand zijn, terwijl het wenschelijk is, dat het der politie moge gelukken om deze booswichten in handen te krijgen.

— Dezen morgen is den ingezetenen de gelegenheid gegeven, om gebruik te maken van den Artesischen put, welke op de Nieuwmarkt alhier is daargesteld. De boring op ruim 70 voeten geschied zijnde, voldoet ten volle aan de verwachting; een helder, zuiver en smakelijk water wordt den bewoners, vooral der binnenstad, thans kosteloos verschaft.

Groningen, 2 junij. Heden morgen werd de hoogeschool hier ter stede door een' zwaren en overwachten slag getroffen. Immers, na eene hevige ziekte van maar zeer weinige dagen, werd de heer *Joannes Lenting*, hoogleeraar in de faculteit der bespiegelende wijsbegeerte en letteren, door den dood eensklaps uit de armen der zijnen gerukt en naar het ons onbekende land overgevoerd, van waar hier op aarde geen terugkeeren is, schoon wij van de oneindige liefde en genade des Almagtigen vertrouwen, dat het er voor de goeden uit alle tijden en volkeren beter zijn zal, dan in dit ondermaansche dal, wel rijk soms in vreugde, maar vooral niet minder rijk in verloocheningen, zorgen, droefheid en tranen.

Omtrent den levensloop des ontslapenen zij hier kortelijk in herinnering gebragt, dat hij ten jare 1790 te Arnhem in Gelderland geboren werd, en, na aldaar de lagere en Latijnsche scholen bezocht te hebben, te Harderwijk en daarna te Utrecht in de letteren, en tevens een' tijd lang in de Godgeleerdheid studeerde. Hij werd bij het einde zijner akademische loopbaan eerst, gedurende bijkans twee jaren, rector aan de Latijnsche school te Kuilenburg en vervolgens, gedurende schier een vier en twintigtal jaren, aan die te Zutphen. Van de laatstgemelde plaats werd hij vóór ruim drie jaren tot hoogleeraar aan de Groningsche hoogeschool beroepen, waar hij vroeger reeds door den akademischen senaat met het doctoraat in de wijsbegeerte en letteren eershalve (*honoris causa*) begiftigd was geworden; gelijk hij zoo ook (om dit in het voorbijgaan te zeggen) correspondent was van het koninklijk-Nederlandsche instituut en lid van meer andere genootschappen.

De maatschappij verliest in den wakkeren *Lenting* een' nuttig burger, de hoogeschool een' hoogleeraar, die haar tot sieraad verstrekte en door velerlei kundigheden in het vak, waarin hij bepaaldelijk onderwijs gaf, de Grieksche en Latijnsche letterkunde namelijk, grootelijks uitmuntte.

Lenting toch mogt, gelijk wij van menig bevoegd regter hebben hooren zeggen, een doorgeleerd kenner en scherpzinnig criticus van den echt-ouden stempel in die talen heeten; een man, waardig zijne voormalige leermeesters *ten Brink* en *van Heusde*; een taalkenner, waardig het land, hetwelk in Latijnsche en Grieksche philologie zoo vele uitstekende mannen heeft voortgebragt, en waarin zoozeer, ja, meer dan in eenig ander gewest van die geringe uitgebreidheid, de grammatikale en critische studie der oude talen gebloeid heeft.

Tot een blijvend gedenkteeken van de philologische verdiensten des overledenen zullen verschillende schriften strekken, die hij van tijd tot tijd in het licht heeft gegeven. Zoo verscheen van hem ten jare 1819, met critische aanteekeningen, het treurspel *Medea* des Griekschen dichters *Euripides*. Twee jaren later helderde hij in een' uitgegeven geleerden brief aan zijnen leermeester en vriend *ten Brink* de *Alceste* of *Alcestis* des zelfden dichters op.

In het jaar 1829 gaf hij ook de *Andromache* van dien door hem geliefden Atheenschen poëet uit, en daarbij verschillende scholiën en glossen over denzelven, waartoe hij de Parijsche handschriften te baat nam, die hij in de hoofdstad zelve van Frankrijk vergeleken en bestudeerd had. Voor deze en gene andere critische opmerkingen over *Euripides* werd hij door het Utrechtsch genootschap van kunsten en wetenschappen met den gouden eerpenning begiftigd, gelijk nogmaals deze zelfde geleerde maatschappij hem het gouden eer-metaal schonk voor zijne aanteekeningen op den Griekschen geschiedschrijver *Herodotus*.

Ten jare 1839 gaf *Lenting* ook eene proeve in het licht van de door hem bestede critische vlijt aan den Attischen blijspeldichter *Aristophanes*. Wel werd zijn werkje hierover door een' zeer geleerd beoefenaar der oude letterkunde hier te lande vrij scherp gegispt, maar de thans ontslapen Groningsche hoogleeraar verdedigde in een afzonderlijk, ook nog met andere aanteekeningen door hem verrijkt tegenschrift, zijne meeningen met zoo veel klem, gelijk het schijnt, van redenen, dat de gemelde beroemde Aristarch, hetzij dan uit overtuiging van ongelijk, hetzij uit welken anderen hoofde, gemeend heeft verder het stilzwijgen te moeten bewaren.

Tijdens zijn overlijden eindelijk was de bekwame *Lenting* bezig aan eene nieuwe uitgaaf der oden van den Latijnschen dichter *Horatius*, die hij met uitvoerige aanteekeningen in het licht wilde geven, vooral ook om te doen zien, dat een zeer kundig en verdienstelijk Nederlandsch hoogleeraar van onzen tijd de echtheid van vele plaatsen des gemelden dichters te ligtvaardig (naar zijn oordeel) in twijfel getrokken had. Treurig, dat hij in dezen zijnen arbeid, waarvan, bij zijne vlijtige beoefening van alles wat over den Venuzijnschen zanger geschreven is en bij zijne grondige kennis, ook der Latijnsche versbouwkunst of metriek, veel goeds te verwachten was, door den dood gestuit is geworden! De tekst zelf des dichters, benevens het eerste vel der aanteekeningen, was anders reeds afgedrukt. Voor een tweede vel was de kopij ter drukkerij. In hoe ver de aanteekeningen verder voltooid en ten papiere gebragt zijn, zal door daartoe bevoegden nader te onderzoeken staan.

Dit eene en andere hier vlugtig aangestipte over 's ontslapenen levensloop en verdiensten zal, herhalen wij, doen beseffen, hoezeer zijn verlies door de geleerde wereld in het algemeen en door zijne leerlingen, ambgenooten en medeburgers in het bijzonder betreurd moet worden.

Zijne collega's doen dit laatste des te hartelijker, daar hij een beminnelijk, bescheiden, zachtaardig en inschikkelijk man was; een man, afkeerig van twist en tweedragt, en die van onbaatzuchtigheid, degelijkheid, regtschapenheid, eene vrijmoedig godsdienstige denkwijze en heusche, vriendschappelijke gezindheden omtrent alle doorslaande blijken gaf.

Moet echter het vaderland, moeten deze stad en hoogeschool treuren, hoe veel meer moeten zulks zijne diep bedroefde gade *Anna Luthera Elisabeth Josephine van Haersolte*, van moeders zijde uit het aloude en beroemde Geldersche geslacht der *van de Capellen's* afstammende, en zijne *tien* nagelatene kinderen doen, allen nog onverzorgd, en van welke het jongste pas den ouderdom van vier jaren bereikt heeft! Hoe smartelijk zullen moeder en kinderen hunnen zoowel zachtaardigen en liefderijken echtgenoot en vader, als den steun, den troost en den verzorger van heel het huisgezin missen! — O zware, op verpletterende slag, waarover weedom ons verbiedt verder uit te weiden! Moge, hoe donker het verschiet voor de achtenswaardige weduwe en haar talrijk onmondig kroost zij, het troostrijke en zoo oneindig vele malen bevestigde zeggen der heilige schrift ook aan haar bewaarheid worden, dat God een man der weduwen en een vader der weezen is, en moge er ook voor haar bij den evangelist niet te vergeefs geschreven staan: *Zalig zijn zij, die treuren, want zij zullen vertroost worden.*

Vlissingen, 3 junij. Heden overleed alhier na eene kortstondige ongesteldheid, in den ouderdom van ruim 84 jaren, Zijne Exc. de luitenant-admiraal *G. W. Gobius*, directeur en kommandant der marine in het hoofd-departement van de Schelde, grootkruis der orde van den Nederlandschen Leeuw, enz.

Arnhem, 7 junij. In het 7de kies-distrikt van het platteland van Gelderland (hoofdplaats Druten) is,

voor de dit jaar aftredende leden uit de provinciale staten, zijnde de heeren *J. Meijer* en *W. D. Kuppen*, met algemeene stemmen herkozen alleen de *eerste* dezer heeren, omdat er dit jaar slechts ééne keuze te doen was.

Regtswezen.

Provinciaal geregtshof van Z.-Holland.

Zitting van 6 juni.

Voorzitter Mr. BRAND.

Zaak van J. C. VAN STENIS.

VERGIFTIGING.

Heden is de eerste openbare teregtzitting van het hof gewijd geweest aan opgemelde zaak, welke sedert eenige maanden de aandacht zeer had geboeid.

Het openbaar ministerie wordt vertegenwoordigd door den advokaat-generaal mr. PIEPERS.

Als verdediger van den beschuldigde treedt op mr. L. METMAN.

Ruim 60 getuigen zijn in deze zaak gedagvaard.

De acte van beschuldiging, die in het begin der teregtzitting wordt voorgelezen, houdt onder anderen in:

Dat in den namiddag van den 30sten september des vorigen jaars, tegen half 4 ure, ten huize van nu wijlen J. MOUTHAAN, op de Prinsengracht te 's Hage, door eenen besteller van de Utrechtsche diligence, is bezorgd eene bruine lederen hoedendoos, toebehoorende aan den beschuldigde (blijkens deszelfs naam, op het deksel te lezen), met de mondelinge boodschap: »doe de complimenten van STENIS;"

Dat die doos, die alleen door toegegespte riempjes was gesloten, doch waaraan geen slotje hing, zoo als vroeger de gewoonte was, waarom geen touw en waarop geen adres was, door de dienstmeid, JAANTJE VONK, is aangenomen, binnen gebragt en in tegenwoordigheid van hare meesteresse, ELISABETH BLOM, huisvrouw van voornoemden J. MOUTHAAN, is uitgepakt;

Dat dezelve bevonden is te bevatten eenen gemberpot, waarop een los deksel en boven op hetzelve een wit aarden schoteltje, waarin de korst van eene pastei, met een papier overdekt;

Dat de korst, daar afgenomen en op een schoon bord gedaan, met den gemberpot op de tafel is blijven staan, tot aan de te huis komst van meergemelden J. MOUTHAAN, die zich een schoon groen aarden pannentje, dat slechts eens gebruikt was, om daarin rijst te kooken, heeft doen geven; zelve daarin den inhoud van den gemberpot, die uit eene ragout van zwezerikken en morilles bestond, heeft overgegoten, en dit door de meid in den kelder doen plaatsen, terwijl het bord met de korst, op zijn bevel, door haar in eene kast in de middelkamer is geborgen, tot welke kast, even als tot den kelder, niemand, buiten de huisgenooten, bestaande alleen uit MOUTHAAN, deszelfs vrouw en de dienstmaagd, toegang had;

Dat de gemberpot, waarin nog een weinig van de ragout was gebleven, aan de meid is gegeven, om die saus bij hare aardappelen op te eten, die dit evenwel tot den volgenden dag heeft uitgesteld, en dien pot in de keuken nedergezet;

Dat den volgenden middag, den 1sten october, tegen 3 ure, het gewone etensuur, de ragout door de meid uit den kelder is gehaald en in het binnen-vertrek door jufvrouw MOUTHAAN zelve, in het groen aarden pannentje is opgewarmd, terwijl de korst, door die zelfde meid uit de kast genomen, in de keuken is gewarmd in een schoteltje, waarin dagelijks werd gebraden;

Dat zekere vriendin, genaamd C. DONART, weduwe van C. WEIBEL, bij het opwarmen der ragout tegenwoordig, ook is genoodigd, om met hen te eten, doch daarvoor heeft bedankt en het huis verlaten;

Dat MOUTHAAN zich met zijne vrouw aan tafel heeft gezet en na aan de meid, wier maaltijd in roode kool bestond, ook een gedeelte van de ragout en van de korst, waarin dezelve nu gedaan was, gegeven te hebben, met veel smaak van de pastei heeft gegeten, hebbende zijne vrouw daarvan ook wel, doch in mindere mate, gebruikt, en vooral weinig morilles genuttigd, van welke zij het meerendeel voor haren man, die bijzonder veel daarvan hield, heeft overgelaten;

Dat de oude lieden hunnen trek voldaan hebbende en, met het doel, om het overige van dit lekkere geregt tot eene volgende reize te bewaren, nog eenige gestoofde peeren zullende gebruiken, plotseling en bijna op hetzelfde oogenblik, zich ongesteld hebben gevoeld, misselijk werden, hevige pijnen in het lijf kregen en te gelijkertijd tot braken en stoelgang werden gedwongen;

Dat de gemelde dienstmeid J. VONK de hulp is gaan ingeroepen van den, weinige huizen van hen af, wonenden apotheker J. I. FIERS, die dadelijk is gekomen en toen ten half 4 ure, dus naauwelijks een half uur, nadat men begonnen was te eten, de beide oude lieden reeds in eenen zeer lijdenden toestand vond, zittende de vrouw op eenen stoel te kermen en brakende, de man, die bij zijne komst op het secreet was, eenige oogenblikken later binnen kwam, ineengekrompen van smart, blaauw in het aangezigt, met half gesloten oogen, uitroepende: ik sterf, ik sterf! en onophoudelijk brakende;

Dat hij de meid heeft gezonden naar zijne woning, met last, om door eenen jongen den gewonen geneesheer van den heer MOUTHAAN, zijnde de heer W. J. BENTINCK, te doen roepen, doch vreezende, dat die boodschap niet spoedig genoeg zoude worden gedaan, om de lijders uit hunnen (zoo hij meende) zeer gevaarlijken toestand te redden, zelve derwaarts is geloopen en met den geneesheer teruggekomen;

Dat inmiddels de meid, die eenige oogenblikken vroeger reeds geklaagd had, mede ongesteld was geworden en dezelfde benaauwdheid, pijn in den buik, geneigdheid tot braken en stoelgang, gepaard met een gevoel van walgelijken smaak, gevoel van hitte in de maag en belemmering in het slikken, in één woord, alle de kenteekenen van dezelfde ongesteldheid, als bij haren meester en meesteresse, schoon niet in dien hevigen graad, ook bij haar werden waargenomen, waardoor wel de overtuiging moest ontstaan, dat dezelfde oorzaak dezelfde verschijnselen ter zelfder tijd bij drie verschillende personen had te weeg gebragt, en vermits men vernam, dat alle deze personen vóór den maaltijd zich volmaakt wel hadden bevonden, en het voedsel, door hen genuttigd, uitsluitend had bestaan in de bovenvermelde pastei, met eenige aardappelen, daaruit ook het besluit werd getrokken, dat de plotseling ontstane stoornis in de spijsvertering, waarvan de bovengemelde verschijnselen het stellig bewijs opleverden aan het gebruik van *dat* voedsel moest worden toegeschreven;

Dat echter aanvankelijk geen vermoeden van vergiftiging was gerezen, en men alleen aan indigestie door het gebruik vette spijzen heeft gedacht, doch toen, nadat de heelmeester J. G. VORSTMAN was geroepen en de lijders had adergelaten, en na het gebruik van de voorgeschreven middelen, derzelver toestand niet verbeterde, en vooral die van J. MOUTHAAN zeer verergerde, de geneeskundigen op het denkbeeld zijn gekomen, dat eenige scherpbijtende zelfstandigheid, in de gebruikte spijze aanwezig geweest, die toevallen had te weeg gebragt;

Dat, hoezeer het hun toen is voorgekomen, dat die schadelijke zelfstandigheid niet plantaardig, maar delfstoffelijk moest zijn, zij evenwel in het onzekere waren, welke soort van metaal-vergif hier was gebezigd, en daarom geen bepaald tegengif konden aanwenden, maar slechts in het algemeen die middelen, welke tegen de verschillende delfstoffelijke vergiften nuttig en in geen geval schadelijk zijn konden;

Dat evenwel de apotheker FIERS zich weldra heeft verzekerd, dat hier geen vergiftiging door kopergroen was te weeg gebragt, door een schoon mes te leggen in het uitbraaksel van een der lijders, welk mes blank en zonder eenigen koperachtigen aanslag daaruit te voorschijn kwam, zoodat daarmede de veronderstelling, dat de spijze in niet behoorlijk vertind of niet gereinigd koper toebereid, daardoor vergiftigd zoude zijn geworden, moest vervallen;

Dat de apotheker FIERS, die reeds bij zijne eerste komst had gevraagd: wat men gegeten had? en aan wien het overgeblevene gedeelte der pastei, zoo korst als ragout, op een bord liggende, was vertoond, hetwelk destijds door hem op een kabinet of kast was geplaatst, met den heelmeester VORSTMAN andermaal en meer naauwkeurig die spijze heeft bezigtigd, en toen op een stukje vleesch een wit stipje, ter grootte van eenen druppel, is waargenomen, hetwelk, bij wrijving, bleek geen schimmel te zijn;

Dat toen het vermoeden, dat er vergiftiging door middel van arsenicum of rattenkruid plaats had, is ontstaan, en het verder en bovenal uitnemend snel verloop der ziekte van J. MOUTHAAN dit vermoeden meer en meer heeft versterkt;

Dat de meer bepaald tegen dat vergif aangewende middelen bij de vrouw en de meid, eene heilzame uitwerking beloofden, doch bij den man niets hebben kunnen uitwerken, die reeds ten 7 ure in eenen hopenloozen toestand verkeerde, kenbaar door eene geheele verlamming van den invloed der zenuwen op het stelsel der spieren, hetgeen de duidelijkste kenmerken opleverde van eene hooggaande ontsteking der ingewanden, zoo als die door scherpbijtende zelfstandigheden, en meer bijzonder door het delfstoffelijk vergif, rattenkruid genaamd, wordt veroorzaakt;

Dat deze verlamming gepaard ging met eene volslagen werkeloosheid van de huid, koude ledematen, onvermogen om te slikken; dat dieper in den nacht, de pijn in de ingewanden geheel ophield, kennelijk bewijs van versterving, en de lijder alleen nog klaagde over kramp in de beenen, eindelijk stil ging liggen, en schoon niet bij magte om te spreken, echter met volle bewustheid, tusschen 3 en half 4 ure, in den morgenstond van 2 october, en dus na een lijden van juist 12 uren, in 82-jarigen ouderdom is overleden;

Dat de geneesheer BENTINCK reeds des avonds ten 7 ure eene boodschap had gezonden aan de bovengenoemde wed. WEIBEL, die hij als de huisvriendin van MOUTHAAN kende, met verzoek, om te zorgen, dat er dien nacht bij de lijders gewaakt werd;

Dat deze vrouw daartoe heeft uitgenoodigd eene andere huisvriendin, met name J. F. BECHET, huisvrouw van G. GOLBERDINGEN, en toe naar MOUTHAAN is gegaan, dien zij ten drie ure, nog allen gezond had verlaten;

Dat laatstgemelde vrouw ten 8 ure ook daar is aangekomen en beiden, zoo veel haar mogelijk was, hulp hebben verleend, met en benevens eene derde, genaamd F. MOLENAAR, huisvrouw van V. RIEDEL, mede daar geroepen,

Dat tusschen 10 en half 11 ure, door de vrouw van eenen besteller der Utrechtsche diligence, ten huize van MOUTHAAN is bezorgd een koffer en een mandje, waarin een hond, en gevraagd of VAN STENIS er al was, die daar dien nacht zoude komen logeren; en even voor 11 ure, juist toen de wed. WEIBEL het huis verliet, de beschuldigde daar is binnengekomen, die evenwel naauwelijks een kwartier uurs is gebleven, nog even aan het bed van zijnen oom MOUTHAAN is gegaan, en hem heeft toegesproken, die toen echter niet meer in staat was met hem te spreken, en dadelijk weder heeft willen vertrekken, zonder zijne tante te zien, of zelfs naar haren toestand, die destijds mede zeer gevaarlijk was, te vragen;

Dat hij het verzoek van jufvrouw GOLBERDINGEN, om aldaar dien nacht te verblijven, daar zij alleen bleef met jufvrouw RIEDEL en zij welligt zijne hulp zoude behoeven, heeft afgeslagen, zeggende: »ik ga dan bij jufvrouw SPRENGERS in het Keizershof logeren en zal morgen ochtend terugkomen," en op hare vermaning, van dan toch niet heen te gaan zonder zijne tante te groeten, aan deze een onverschillig »dag tante!" heeft toegeroepen, en toen is vertrokken;

Dat bovengenoemde geneesheer, die tot tien ure bij de lijders was gebleven, vóór zijn vertrek het bord, waarop het overschot der verdachte pastei, het uitbraaksel van MOUTHAAN, hetgeen door hem zelven in eene waskom was opgevangen, en het bloed, van de aderlatingen afkomstig, heeft weggesloten in eene kast in de voorkamer, van welke kast en kamer hij de sleutels onder zijne bewaring heeft genomen;

Dat de genees- en heelkundigen tegen drie ure in den morgenstond zijn teruggekomen en benevens de apotheker FIERS, bij het overlijden van J. MOUTHAAN zijn tegenwoordig geweest, en weinige uren later van hunne bevinding aan de politie een schriftelijk verslag door den heer BENTINCK is ingediend;

Dat de commissaris van politie, P. VAN RAVESTEIN JR., ten acht ure, zich aan het sterfhuis heeft vervoegd, alwaar hij eenige voorloopige informatiën van de wed. MOUTHAAN heeft ingewonnen, en van den geneesheer BENTINCK heeft overgenomen de beide zoo evenvermelde sleutels; dat mede hem is ter hand gesteld de gemberpot, waarin nog eenige saus van de ragout, die door de dienstmeid niet was gebruikt, maar in de keuken blijven staan;

Dat vervolgens, op requisitie van den directeur van politie, de geregtelijke schouwing van het lijk van J. MOUTHAAN heeft plaats gehad, door den med. doctor L. S. A. HOLTROP, den geneesheer W. J. BENTINCK en de heel- en vroedmeesters L. VAN DER HEGGE ZIJNEN en J. G. VORSTMAN, wanneer is bevonden, dat de ledematen waren in hoogen graad verstijfd, de spieren krampachtig zamengetrokken, de nagels en vingertoppen blaauw van kleur, bij het openen der schedelholte het spinnewebvlies buitengewoon dik, en veel waterachtig vocht tusschen de hersenvliezen en op de grondvlakte des schedels, het slijmvlies van den slokdarm hier en daar overdekt met met roode ligt ontstoken vlekken, het binnenste vlies van maag en darmen, vooral dat van den omgewonden darm, hoog rood gekleurd; inwendig was het slijmvlies der maag ligt rood, van kleur en leverde dat van den karteldarm de sporen op eener allerhevigste ontsteking, terwijl die darm zelve eene bloedroode vloeistof bevatte; dat de nuchtere darm ook, schoon mindere, blijken van ontsteking droeg, terwijl daarentegen het slijmvlies van den omgewonden darm hoog rood van kleur was en deszelfs weefsel in verweeking was overgegaan; dat, eindelijk, de pisblaas ledig, doch al de overige inwendige deelen des ligchaams volmaakt gezond waren;

Dat de voormelde deskundigen daaruit hebben afgeleid: dat J. MOUTHAAN, voor den aanval van de ongesteldheid, welke hem den dood heeft berokkend, in eenen volmaakten toestand van gezondheid verkeerde; dat plotseling eene hevige darm-ontsteking met structuurverandering van het slijmvlies des omgewonden darms zich heeft ontwikkeld, hoogst waarschijnlijk tot oorzaak hebbende gehad eene scherp bijtende zelfstandigheid, die door den slokdarm en de maag in de darmbuis is gebragt, en meer dan vermoedelijk tot het rijk der delfstoffen behoort heeft; dat daaraan de vernietiging van het leven moet worden toegeschreven en mitsdien de dood door vergiftiging is veroorzaakt;

Dat voormelde commissaris van politie vervolgens in zeven verschillende potten en flesschen, die daarna behoorlijk zijn digt gemaakt en verzegeld, heeft doen overstorten:

1o De maag en ingewanden van J. MOUTHAAN; 2o. het vocht, gevonden in de dikke darmen van denzelven; 3o. het bloed, afkomstig van de aderlating der dienstmeid; 4o. het uitbraaksel van J. MOUTHAAN; 5o. het vocht, gevonden in de maag van denzelfden; 6o. het nog overgebleven gedeelte van de pastei; 7o. het nog overgebleven gedeelte der ragout in den gemberpot; en alle deze voorwerpen ter hand gesteld aan de apothekers en scheikundigen T. D. VRIJDAG ZIJNEN en D. M. VAN DEINSEN, die, na een langdurig en naauwgezet onderzoek en verschillende proefnemingen, bij een zeer uitvoerig verslag, als resultaat van hunne bevinding, hebben opgegeven;

Dat noch in de maag en dikke darmen van J. MOUTHAAN eenig rattenkruid of arsenic-zuur is ontdekt, maar daarentegen in het uitbraaksel van denzelven eene genoegzame hoeveelheid van die schadelijke zelfstandigheid aanwezig was, om den dood van drie personen te kunnen veroorzaken, en dat hetzelfde delfstoffelijk vergif mede in zeer ruime mate is bevonden, zoo wel in het overgebleven gedeelte der pastei, als in de saus of ragout in den gemberpot gelaten, alsmede dat dit vergif niet is gevonden binnen *in* de korst der pastei, maar op derzelver oppervlakte, zoo als ook *op* het vleesch, waaruit is te besluiten, dat hetzelve niet tijdens de bereiding *in de spijze*, maar nadat dezelve geheel gereed was, *daarop* moet zijn gedaan; en tevens hebben verklaard, dat het arsenic-zuur of rattenkruid is eene zelfstandigheid, behoorende tot die vergiften, die, in het menschelijk ligchaam ingebragt, onder vreeselijke verschijnselen den dood kan ten gevolge hebben;

Dat de beschuldigde, zoo als boven is vermeld, des avonds van den 1sten ten elf ure de woning van MOUT-

HAAN heeft verlaten, en naar het logement het Groot Keizershof is gegaan, waar hij, na een boterham met vleesch en eene halve flesch wijn gebruikt te hebben, zich heeft ter rust begeven; dat in het midden van den nacht wel eenig geraas in huis is vernomen, even alsof iemand trachtte de geslotene voordeur uit te komen, doch dat ten processe niet is gebleken, dat zulks door den beschuldigde zoude zijn veroorzaakt; dat echter wel is gebleken, dat de besch. reeds ten half zes ure in den morgen van den 2den op de plaats liep en zijne ontevredenheid had te kennen gegeven, dat alles gesloten was en men er niet uit kon; dat hij ontbijt heeft gebruikt en tusschen zeven en acht ure weder naar het sterfhuis van zijnen oom is gegaan, alwaar hij dezelfs dood heeft vernomen en tevens dat deze, zoo wel als de gevaarlijke toestand, waarin zijne tante en de meid nog verkeerden, door hen werd toegeschreven aan het eten van de door hem gezonden pastei, die dus schadelijke zelfstandigheden moest bevatten;

Dat hij, door den destijds aanwezigen en bovengenoemden commissaris van policie ondervraagd, erkend heeft die pastei te hebben gezonden, zeggende, dat dezelve aan zijn huis door zijne vrouw was bereid en dat hij in den vorigen avond, gekomen zijnde om een hondje te brengen zoo als hij beloofd had, eerst van de ziekte kennis had bekomen, waardoor hij daar ook niet had kunnen logeren;

Dat zijn gedrag en houding daar ten huize weder even vreemd en onverschillig is geweest; hij zijne tante ter naauwernood even heeft toegesproken; bij het lijk van zijnen oom staande, aan den geneesheer BENTINCK heeft gevraagd: »hebben zij de taart geheel en al opgegeten?" terwijl hij eenige oogenblikken te voren aan denzelfden had gevraagd: »mijn oom MOUTHAAN is immers wel aan eene beroerte gestorven?" En zulks, ofschoon die geneesheer zich niet had uitgelaten, dat de dood zoodanige oorzaak zoude kunnen hebben, veel minder gehad;

Dat hij, na eene flesch wijn in de keuken uitgedronken en een briefje van zes regels aan zijne vrouw geschreven te hebben, waarin hij haar in haast meldt: »dat zijn oom MOUTHAAN in den afgeloopen nacht aan eene beroerte was overgeleden en tante en de meid hard ziek, doch zonder gevaar waren," het huis heeft verlaten, wetende dat aldaar weldra het lijk geregtelijk-geneeskundig zoude worden geschouwd, bij welke schouwing hij aannam tegenwoordig te zullen zijn;

Dat hij evenwel daaraan niet heeft voldaan, maar den brief voor zijne vrouw aan het bureau der Utrechtsche diligence heeft bezorgd en toen aldaar aan den directeur J. NORTIER heeft verhaald, dat zijn oom MOUTHAAN in den afgeloopen nacht aan eene beroerte was gestorven in zijne armen; dat hij in den loop van dienzelden morgen een gelijk verhaal heeft gedaan aan de huisvrouw van J. RIKKERS, kastelein in de Klub, en aan A. F. DUGUIES, kastelein in het Café Belvédère, waarop de huisvrouw van dezen zich naar het sterfhuis heeft begeven, waar zij vernomen heeft dat dit logenachtig is, en MOUTHAAN ten gevolge van het eten van eene vergiftigde pastei was gestorven, hetwelk zij aan haren man heeft medegedeeld;

Dat de beschuldigde aan de vrouw van RIKKERS nog heeft gezegd, dat hij, den vorigen avond ten tien ure van de diligence komende, naar zijnen oom MOUTHAAN was gegaan, en denzelven toen zeer welvarend had bevonden; dat hij een stevig glas wijn met hem had gedronken; de oude man daarop eene beroerte had gekregen en ten half een ure des nachts in zijne armen was gestorven;

Dat hij bij alle deze verschillende personen niet de minste droefheid heeft laten blijken over het afsterven van den man, aan wien hij zelf zegt zoo veel verpligting te hebben, en daarom zeer aan hem gehecht te zijn; dat zijne verregaande onverschilligheid bij dit verhaal, hun allen, die wisten hoe zeer de afgestorvene zijn weldoener was geweest, tegen de borst heeft gestuit, en hij zelf tegen NORTIER, op hoogst laakbaren toon van minachting jegens den overledene, over deszelfs begravenis heeft gesproken, waarbij hij moest tegenwoordig zijn en daarom zijn verblijf alhier verlengen;

Dat de lijkschouwing al meer en meer het vermoeden der vergiftiging bevestigd of liever tot zekerheid gebragt hebbende, en het niet tegenwoordig zijn bij dezelve van den beschuldigde, niettegenstaande hij zulks had beloofd, aan den commissaris van politie J. A. WALDECK, aanleiding heeft gegeven, om den beschuldigde, die hem tusschen twee en drie ure op de Groenmarkt ontmoette, naar het raadhuis te geleiden ten einde aldaar van hem eenige opheldering van het gebeurde te vragen;

Dat de beschuldigde toen aldaar hetzelfde verhaal heeft gedaan als aan jufvrouw RIKKERS, ten aanzien van zijne komst bij MOUTHAAN, het drinken van wijn met denzelven, de plotseling opgekomen ongesteldheid en zijnen dood, die, zoo als de doctor hem zoude hebben verzekerd, eene beroerte was geweest, hetgeen hij zelf ook geloofde, daar hij niet wel kon veronderstellen dat er iets nadeeligs voor de gezondheid in de pastei zoude zijn geweest, vermits die, zoo wel ragout als korst, door zijne vrouw, eigenhandig, in bijzijn van hem en van de keukenmeid, ten zijnen huize, was klaar gemaakt, in eenen koperen, doch goed vertinden casserol, in welken zij ook naar hier was gezonden;

Dat echter de beschuldigde bij dit verhaal zich vreemde gezegden heeft laten ontvallen, als onder anderen: »dat hij niet alleen herwaarts was gekomen om een hondje te brengen, maar ook om eens te gaan zien, hoe de oude lui het maken zouden, ten gevolge van het eten van de pastei"; voorts: »dat het ongelukkig was, dat ook de meid daarvan had medegegeten; dat hij daarop niet had gerekend; dat de oude lui eene zoo lekkere pastei alleen voor hen zelven hadden moeten houden en daarvan niets aan de meid mededeelen;" en eindelijk: »dat zijne vrouw, zoo hij berekende, *f* 30,000 van haren oom en tante MOUTHAAN zoude erven en dat zij erg op het geld gesteld was;"

Dat toen ook aan den besch. is gevraagd: of hij wel eens rattenkruid in zijn bezit had gehad en gebruikt tegen ratten of muizen, indien hij ten zijnen huize daarvan overlast had? Zoo ja, wanneer? en hoe en waar hij zich dat vergif heeft aangeschaft, en waarop hij toestemmend heeft geantwoord, zeggende eerst: dat het wel een half jaar, daarna dat het eerst veertien dagen geleden was, dat zijn neef de apotheker VAN SPANJE te Utrecht hem rattenkruid had bezorgd; dat hij zelf dit, met spek vermengd, had nedergelegd op verschillende plaatsen tusschen den vloer van den zolder en het plafond der bovenvoorkamer;

Dat de politie, het gebeurde ten huize van MOUTHAAN in verband brengende met het gedrag en de gesprekken van den besch., daarin zulke gewigtige bezwaren heeft gevonden, dat zij het noodig heeft geoordeeld hem aan te houden en aan den officier van justitie over te leveren, die nog ten zelfden dage, van den regter-commissaris het nemen van voorloopige informatien en het verhooren van den verdachte heeft gevorderd:

Dat bij dit verhoor, hetwelk den volgenden dag heeft plaats gehad, de besch. genoegzaam hetzelfde verhaal heeft gedaan, erkent bij den commissaris van politie, de bovengemelde zonderlinge uitdrukkingen te hebben gebezigd zonder daarvoor eenige oplossing te kunnen geven, en menige onwaarheid heeft voorgedragen, zoo tastbaar, dat hij dezelve op het eigen oogenblik weder moest terugnemen, zonder te kunnen opgeven, waarom hij den regter telkens trachtte te misleiden;

Dat de regter-commissaris ontdekt hebbende, dat de besch. brieven had geschreven en deze bij zich had gestoken, hem heeft gelast dezelve af te geven, hetgeen hij hardnekkig heeft geweigerd, ook nadat hij bedreigd was dat deze hem met geweld zouden worden ontnomen, zoodat men tot dien harden maatregel heeft moeten doen overgaan, wanneer is gebleken, dat de besch. op dien dag twee (welligt voor het geval dat een dezelve zijne bestemming niet mogt bereiken) brieven van denzelfden inhoud had geschreven aan den voornoemden apotheker VAN SPANJE te Utrecht, daarin verlangende, dat deze hem ten spoedigste twee drachmen rattenkruid zoude zenden, behoorlijk ingepakt en verzegeld en dezelve in persoon te bezorgen, niet aan zijn huis, opdat zijne vrouw daarvan niet zoude weten, maar aan het bureau der diligence, die, 's namiddags om half vier, herwaarts vertrekt, verzoekende het adres te stellen aan hem besch., gelogeerd bij de wed. SPRENGERS in het Keizershof; dat beide deze brieven vergezeld waren van twee anderen, aan den directeur der diligence-onderneming te Utrecht, die tot omslag moesten dienen en het verzoek inhielden van den ingeslotenen dadelijk, doch buiten weten van zijne vrouw, aan den apotheker VAN SPANJE te bezorgen;

Dat de besch., gedrongen om zich te verklaren aangaande het doel, waarmede hij zich dat rattekruid wilde aanschaffen, heeft opgegeven, dat zulks bestemd was voor de kasteleins uit de Klub en het Café Belvedère en die beiden hem daarom hadden verzocht, daar zij zoo veel last van ratten hadden;

Dat J. RIKKERS en A. F. DUGNIES, deswege ondervraagd, dit bepaaldelijk hebben tegengesproken; dat de eerst gemelde heeft gezegd zelve in het bezit te zijn van rattenkruid, en in geen geval dat aan een' ander te behoeven te vragen, noch uit eene andere stad te laten komen, daar hij het hier bekomen kon; — dat de laatstgenoemde heeft verklaard, dat hij een onlangs nieuw gebouwd huis bewoont, waar hij geen last van ratten of muizen heeft; dat ook de knecht H. SONNEVILLE, op wien de besch. zich had beroepen, even als zijn meester, heeft verklaard met den besch. over geen ratten of muizen te hebben gesproken en om geen rattenkruid te hebben gevraagd;

Dat de besch. niettemin het geheele proces door en bij verschillende verhooren die zoo tastbare leugen heeft volgehouden;

Dat hij ook aan den regter geene reden heeft weten op te geven waarom hij die, dan met een onschuldig doel geschreven, brieven niet heeft willen afgeven; maar door zijn tegenstreven het noodzakelijk heeft gemaakt gewelddadige middelen daartoe te bezigen; dat hij daarvoor geene andere beweegreden had dan, dat hij driftig was; *(Vervolg hierna.)*

Advertentiën.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 7 Juni 3 El 1 Palm 2 Duim; gew. 0 Duim; ge[illegible] 20 D.

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.